

Tổ chức hoạt động tự học môn Âm nhạc cho sinh viên ngành Giáo dục mầm non ở Trường Cao đẳng Vĩnh Phúc

Đâu Thị Hà*

* Trường CĐ Vĩnh Phúc

Received: 16/08/2024; Accepted: 26/08/2024; Published: 5/9/2024

Abstract: The subject of Music in preschool teacher training requires both theory and practice to equip students with a system of complex abilities to both perform musical works well and vividly, and at the same time know how to apply them effectively in their professional activities after leaving university. However, through practical observations of self-study activities of Music students majoring in Preschool Education at Vinh Phuc College, there are many limitations. This article systematically presents self-study activities of Music to help students hone their skills and techniques in expressing their musical talents in their studies as well as in other social activities and apply them effectively in their professional activities after graduation.

Keywords: Selfstudy; Music; Preschool Education Students.

1. Đặt vấn đề

Tự học là một trong những yếu tố quyết định kết quả học tập của sinh viên (SV). Tự học sẽ giúp SV nhận thức được tầm quan trọng của việc học và ý nghĩa của việc học đối với bản thân. Tự học là hoạt động học tập diễn ra mà không có sự tham gia trực tiếp của người dạy. Tự học còn là một trong những hình thức tổ chức dạy học cơ bản có tính độc lập cao và mang đậm sắc thái cá nhân nhưng có quan hệ chặt chẽ với quá trình dạy học (QTDH). Nội dung của tự học rất phong phú, bao gồm toàn bộ những công việc học tập do cá nhân và có khi do tập thể SV tiến hành ngoài giờ học chính khoá hoặc do bản thân SV độc lập tiến hành ngay trong giờ chính khoá: đọc sách, ghi chép theo cách riêng, làm bài tập, tham gia các hoạt động thực tế...Do đó, trong quá trình học tập đòi hỏi SV phải tự giác, tích cực, chủ động, năng động sáng tạo để có thể lĩnh hội được hệ thống những tri thức khoa học. Để đạt được những yêu cầu đó, SV phải có khả năng tự học, tự rèn luyện, tự nghiên cứu một cách khoa học mới có thể biến những tri thức mà người thầy truyền thụ trở thành của mình. Để nâng cao chất lượng dạy học, thực hiện phương châm: “Lấy người học làm trung tâm”, cần tổ chức hoạt động tự học cho SV một cách hiệu quả. Tuy nhiên, trong thực tế việc nâng cao năng lực tự học cho SV trường Cao đẳng Vĩnh Phúc (CĐVP) chưa được quan tâm đúng mức. Vì thế, việc tìm ra các biện pháp tổ chức hoạt động để rèn luyện cho SV kỹ năng tự học là rất quan trọng.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Thực trạng và khả năng âm nhạc của SV ngành Giáo dục Mầm non ở trường CĐVP

Trường CĐVP là trường cao đẳng đa ngành, trong đó ngành Giáo dục Mầm non (GDMN) là một trong những ngành mũi nhọn hiện nay của trường. Với số lượng sinh viên đầu vào hàng năm tương đối cao, chỉ tính từ khóa tuyển sinh năm 2020 đến nay bình quân mỗi năm nhà trường tuyển sinh đầu vào 6 lớp ngành GDMN với khoảng 250 SV/khoá, điều này cho thấy ngành GDMN do nhà trường đào tạo nhận được sự tín nhiệm cao của SV và phụ huynh trong và ngoài tỉnh. Trong chương trình đào tạo ngành GDMN, khối kiến thức về Âm nhạc được thiết kế 03 học phần: Âm nhạc (Bắt buộc), Học hát (Tự chọn) và Tổ chức hoạt động âm nhạc (Kiến thức nghiệp vụ sư phạm), mỗi học phần 02 tín chỉ tương ứng với 30 tiết. Học phần Âm nhạc giảng dạy kiến thức về Nhạc lý và tập đọc nhạc là môn học trừu tượng, mới lạ, khó thực hiện đối với SV, vì đây là môn học thuộc về năng khiếu nhưng đa phần SV không có năng khiếu nên không có hứng thú và sợ học môn học này. Chương trình giảng dạy bộ môn Âm nhạc, ngành Giáo dục Mầm non, thuộc Khoa Nghệ thuật tại trường CĐVP hiện nay gồm 90 tiết, cho các phân môn như sau:

TT	Tên môn học/học phần	Thời lượng
1	Âm nhạc (Bắt buộc - Khối kiến thức chung)	02TC = 30T
2	Học hát (Tự chọn)	02TC = 30T
3	Tổ chức hoạt động âm nhạc (Kiến thức nghiệp vụ sư phạm)	02TC = 30T
Tổng		06TC = 90T

Qua bảng phân phối chương trình trên có thể thấy rõ số tiết trong chương trình giảng dạy bộ môn Âm nhạc hệ ngành GDMN tại trường Cao đẳng Vĩnh Phúc hiện nay là ít, điều đó ảnh hưởng không nhỏ đến việc đào tạo, giảng dạy và học tập của SV. Phần lớn SV nhận thức về vai trò của môn học Âm nhạc là không cần thiết, là môn phụ. SV không có năng khiếu, ít hứng thú với môn học và chưa tự giác học tập các học phần bộ môn Âm nhạc. Điều này đã ảnh hưởng đáng kể tới chất lượng học tập, rèn luyện kỹ năng tự học bộ môn Âm nhạc.

2.2. Một số hình thức tự học trong môn Âm nhạc thường gặp

Trong thực tế có thể có nhiều cách học khác nhau:

(1). Học một cách ngẫu nhiên: Nó đem đến cho người học những tri thức tiền khoa học, những năng lực thực tiễn trực tiếp, do kinh nghiệm hàng ngày mang lại;
(2). Học có chủ định, là việc học diễn ra theo phương thức đặc thù ở nhà trường, qua đó hình thành ở người học những tri thức khoa học, những năng lực mới phù hợp với đòi hỏi của thực tiễn nghĩa là nhằm lĩnh hội các tri thức mới, kỹ năng, kỹ xảo mới trong nhà trường. Như vậy, hoạt động học là hoạt động của người học nhằm tổ chức các điều kiện bên trong và bên ngoài đảm bảo cho việc lĩnh hội tri thức, kỹ năng, kỹ xảo có hiệu quả. Tự học là học với sự tự giác và tích cực ở mức độ cao, nói về vấn đề này, tác giả Nguyễn Cảnh Toàn cho rằng: “Tự học là tự mình động não, suy nghĩ, sử dụng các năng lực trí tuệ như: (quan sát, so sánh, phân tích, tổng hợp) và có khi cả cơ bắp (khi phải sử dụng công cụ), cùng các phẩm chất của mình rồi cả động cơ, tình cảm, cả nhân sinh quan, thế giới quan (như tính trung thực, khách quan, ý chí tiến thủ không ngại khó, ngại khổ, kiên trì, nhẫn nại, lòng say mê khoa học,...) để chiếm lĩnh một lĩnh vực hiểu biết nào đó”. Cùng bàn luận về vấn đề này, tác giả Lưu Xuân Mới cho rằng: “Tự học là hình thức hoạt động của cá nhân nhằm nắm vững hệ thống tri thức và kỹ năng do sinh viên tiến hành ở trên lớp, ở ngoài lớp theo hoặc không theo chương trình và sách giáo khoa đã được quy định. Tự học là một hình thức tổ chức dạy học ở đại học cơ bản ở đại học có tính độc lập cao và mang đậm nét sắc thái cá nhân nhưng có quan hệ chặt chẽ với quá trình dạy học”.

Nhìn chung, các tác giả đều quan niệm rằng tự học là học với sự độc lập và tích cực, tự giác ở mức độ cao, tự học là quá trình mà trong đó, chủ thể người học tự biến đổi mình, tự làm phong phú giá trị của mình bằng các thao tác trí tuệ hoặc chân tay nhờ cả

ý chí, nghị lực và sự say mê học tập của cá nhân. Tự học có thể diễn ra ở trên lớp hoặc ngoài giờ lên lớp. Tự học chỉ thực sự có hiệu quả khi: Người học phải thực sự có nhu cầu muốn học. Tự học chỉ diễn ra khi người học tiến hành giải quyết vấn đề, giải quyết tình huống, giải quyết các nhiệm vụ học tập. Tự học chỉ được thực hiện thông qua làm việc nghĩa là người học phải có được những cơ hội để thể nghiệm những gì mà họ đã tiếp thu được trước đó. Tự học của SV là một mặt hoạt động trong quá trình dạy học nó không thể tách rời với hoạt động dạy của giảng viên (GV). Vì vậy, tự học chỉ có thể đạt hiệu quả cao khi nó được diễn ra trong mối quan hệ thống nhất biện chứng với hoạt động dạy của thầy. Nghĩa là, tự học có hiệu quả cao khi có sự hướng dẫn tổ chức của thầy. Muốn tự học có kết quả cao đòi hỏi chủ thể tự học phải có động cơ và thái độ học tập đúng đắn, phải có nhu cầu và hứng thú học tập, phải có sự say mê khoa học, phải nhận thức rõ được mục đích của hoạt động học tập và ý thức một cách đầy đủ về việc học của mình. Để hoàn thành nội dung học tập đòi hỏi chủ thể tự học phải có ý chí vượt khó để vượt qua vật cản hay chướng ngại vật trong quá trình tự học nhằm đạt được các mục tiêu học tập đã đề ra.

Ngoài ra, người học phải có hệ thống kỹ năng tự học cụ thể như: kỹ năng sắp xếp thời gian tự học, kỹ năng lập kế hoạch bài học và kỹ năng tự đánh giá kết quả học tập; kỹ năng đọc sách và kỹ năng nghiên cứu khoa học cũng rất cần thiết cho việc tự học của SV. Tự học chỉ thực sự có hiệu quả khi người học có đầy đủ các phương tiện hỗ trợ cho hoạt động tự học, phương tiện đầu tiên phải kể đến là tài liệu giáo trình, các tài liệu hướng dẫn tự học và các tài liệu tham khảo khác. Bên cạnh đó, còn các phương tiện hỗ trợ như đèn chiếu, băng hình, máy vi tính, các phương tiện nghe nhìn khác... Phải có địa điểm để tự học với các điều kiện cần thiết về vệ sinh học đường để hoạt động tự học của SV có hiệu quả và phải có đủ điều kiện về cơ sở vật chất cần thiết cho sinh hoạt hàng ngày của SV.

2.3. Một số yêu cầu của giảng viên và SV trong tổ chức hoạt động tự học đối với các môn Âm nhạc

Thứ nhất, một số yêu cầu đối với giảng viên. Việc tổ chức hoạt động tự học cho SV là sắp xếp và tiến hành các biện pháp dạy học sao cho phát huy được tính tích cực, tính tự giác của người học ở mức độ cao nhất. Để dạy tốt ở bậc đại học đòi hỏi GV cùng một lúc phải thực hiện tốt ba nhiệm vụ của dạy học:
(1). Dạy nghề cho SV: Thông qua nội dung tri thức

bài giảng và phương pháp giảng dạy của thầy, SV nắm vững hệ thống những tri thức khoa học cơ bản trên cơ sở đó hình thành ở họ hệ thống kỹ năng, kỹ xảo nghề nghiệp tương ứng, để sau khi ra trường họ có khả năng lập nghiệp; (2). Dạy phương pháp tự học cho SV: Thông qua các biện pháp tổ chức hoạt động giảng dạy của thầy nhằm phát triển các năng lực và phẩm chất hoạt động trí tuệ của SV, giúp SV hình thành phương pháp tự học, tự nghiên cứu; (3). Dạy thái độ cho SV: Thông qua phương pháp dạy của thầy, thông qua các biện pháp tổ chức hoạt động dạy học của thầy, nhằm bồi dưỡng cho SV ý thức cá nhân đối với nghề nghiệp tương lai, đồng thời hình thành ở họ niềm tin sự phạm, giáo dục cho SV những phẩm chất nhân cách của người giảng viên. Đó là lòng yêu nước, yêu nghề, mến trẻ, có tình cảm trong sáng và cao thượng, phấn đấu hết mình vì học sinh thân yêu, vì sự nghiệp giáo dục chung của đất nước... GV cần tăng cường rèn luyện kỹ năng thực hành, kỹ năng nghề nghiệp cho SV bằng việc giải các bài tập tình huống, bài tập thực hành, đi thực tế phổ thông và tổ chức hoạt động ngoại khóa cho SV; (4). Chuyển từ phương pháp học tập sang phương pháp tự học, tự nghiên cứu; (5). Chuyển dần từ phương pháp diễn giảng ở đại học sang phương pháp dạy học nêu vấn đề, kết hợp với làm việc theo nhóm, hoặc tổ chức thảo luận, thuyết trình. Tận dụng tới mức cao nhất vốn tri thức, vốn kinh nghiệm mà SV đã tích lũy được để giải quyết các nhiệm vụ học tập; (6). Đổi mới phương pháp kiểm tra đánh giá theo hướng khách quan hóa, công khai hóa và hình thành năng lực tự đánh giá cho SV,...

Thứ hai, một số yêu cầu đối với SV. Bên cạnh những biện pháp của GV, để việc tự học môn Âm nhạc của SV đạt hiệu quả, vai trò của SV rất quan trọng quyết định sự thành công trong hoạt động tự học. Vì vậy, SV cần thực hiện những hoạt động sau: (1). SV cần ý thức được vai trò, nhiệm vụ của người học đối với môn học. Cần tuân theo các bước thực hiện từ lý thuyết đến thực hành. Âm nhạc là môn học thiên về rèn luyện kỹ năng, vì vậy lý thuyết được xen lồng trong quá trình thực hành, SV cần hiểu lý thuyết và biết cách vận dụng vào thực hành, biết cách tự học tự rèn luyện trong thực hành để nâng cao kỹ năng thể hiện âm nhạc của bản thân; (2). Đối với môn Âm nhạc, trong quá trình tự học SV cần tìm tòi, sáng tạo thông qua các hệ thống nghe nhìn, hoặc các phương tiện truyền thông... Từ đó, tạo cho mình những kỹ năng, kỹ xảo khi thể hiện bài hát, bản nhạc; (3). SV

cần phát huy cao độ tính tự giác, tính tích cực, tính độc lập sáng tạo của mình, phát huy tới mức cao nhất năng lực tự học, tự nghiên cứu, tự rèn luyện kỹ năng.

Cốt lõi của tự học là khi xem xét đến mối quan hệ giữa dạy và học thì dạy chỉ là ngoại lực, còn tự học là nhân tố quyết định đến bản thân người học - nội lực. Nhưng QTDH của thầy có ảnh hưởng trực tiếp đến quá trình học. Do vậy, trò là chủ thể, trung tâm, tự mình chiếm lĩnh tri thức, chân lý bằng hành động của mình, tự phát triển bên trong. Thầy là tác nhân, hướng dẫn, tổ chức, đạo diễn cho trò tự học. Ở bất kỳ bậc học hay cấp học nào hoạt động tự học cũng có ý nghĩa rất quan trọng đối với kết quả học tập. Do đó có thể nói, hoạt động tự học là một khâu của quá trình giáo dục, là một quá trình gia công, chế biến và tự điều khiển theo đúng mục tiêu giáo dục quy định. Hoạt động tự học của SV đối với các môn học Âm nhạc không chỉ nâng cao năng lực nhận thức, rèn luyện thói quen, kỹ năng, kỹ xảo vận dụng tri thức của bản thân vào cuộc sống mà còn giáo dục tình cảm và những phẩm chất đạo đức của bản thân.

3. Kết luận

Để nâng cao chất lượng học tập môn Âm nhạc của SV ngành GDMN ở trường CDVP, cần phải quan tâm đúng mức đến việc bồi dưỡng kiến thức, nâng cao trình độ nghiệp vụ chuyên môn của GV. Đồng thời, phải đặc biệt chú ý đến vị trí trung tâm của SV - người học trong hoạt động tập thể để khai thác triệt để những tiềm năng, năng khiếu vốn có trong người học, để người học phát huy tính tự giác, tích cực sáng tạo, chủ động trong quá trình lĩnh hội tri thức. Tự học và rèn luyện các kỹ năng âm nhạc góp phần nâng cao chất lượng học tập và khả năng thể hiện âm nhạc của SV trong trường học, trong sinh hoạt cộng đồng cũng như ngoài xã hội.

Tài liệu tham khảo

1. Phạm Tú Hương (1999), *Lý thuyết âm nhạc cơ bản*, Nxb Giáo dục Việt Nam.
2. Hoàng Long (chủ biên - 2007), *Âm nhạc và Phương pháp dạy học âm nhạc*, Nxb Giáo dục Việt Nam.
3. Lưu Xuân Mới (2000), *Lý luận dạy học đại học*, Nxb Giáo dục Việt Nam.
4. Nguyễn Cảnh Toàn, Nguyễn Kỳ, Vũ Văn Tào, Lê Khánh Bằng (2004), *Học và dạy cách học*, Nxb Đại học Sư phạm, Hà Nội.
5. Phạm Thanh Vân, Nguyễn Hoàng Thông (2004), *Độc ghi nhạc 1*, Nxb Đại học sư phạm Hà Nội.